

архив на
малцината
родени в
КОСМОСА

БЕКИ ЧЕЙМБЪРС

архив на
малцината
родени в
КОСМОСА

Артлайн Студиос
София, 2021

Becky Chambers
RECORD OF A SPACEBORN FEW
Copyright © Becky Chambers, 2018
All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания. Всички права запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

АРХИВ НА МАЛЦИНАТА, РОДЕНИ В КОСМОСА

2021 Студиото на А

Всички права запазени.

Превод: © 2020 Деница Иванова Райкова

Редактор: Венелин Проїков

Коректор: Полина Павлинова

Корица: Георги Мерамджиев

Предпечат и печат: Студиото на А

Издател: Студиото на А

България, София 1421

ул. „Червена стена“ №4

тел. +359 2 411 00 02

artline-store.net

facebook.com/ArtlineStudios.LTD

artline@artline-comics.net

ISBN: 978-619-193-219-1

На Ан, която ми показа, че мога.

С изключение на пролога развитието на действието
в тази книга започва по време на последните събития от
Дългият път към една малка, ядосана планета.

Пролог

.....

ЧЕТИРИ СТАНДАРТА ПО-РАНО

.....

ТЕСА

– Мамо, може ли да отида да видя звездите?

Теса вдигна поглед от малкия си работен тезгях и сведе очи към още по-малката си гъщеря.

– Не мога да те забегда сега, миличка – каза тя. – Кимна към чистобота, който се опитваше да „прилъже“ да проработи отново. – Искам да довърша това, преди да се обади вуйчо ти Ашби.

Ая застана на място и заподскача на пети. Никога в живота си не бе оставала неподвижна – нито докато спеше, нито докато боледуваше, нито докато растеше в корема на Теса.

– Не е нужно да ходиш – каза тя. – Мога и сама.

Изявлението беше изречено гръзко, толкова самоуверено, че Теса остави отвертката. Думите *не е нужно и ти да ходиш* на караха една част от нея да се присвие, но пък не беше ли именно това смисълът на родителството? Да им помагаш да се нуждаят от теб все по-малко и по-малко? Обърна се към Ая и се замисли. Помисли си колко дълбока бе асансьорната шахта до семейния купол, колко лесно щеше да е едно подскачащо почти петгодишно дете да се изхлузи от пейката и да пропадне цяла една палуба надолу. Опита се да си спомни на колко беше самата тя, когато за пръв път слезе сама, но откри, че не може. Ая бе непохватна, както всички, които тепърва опознаваха телата си, но бе и внимателна, когато си го поставеше за цел. Знаеше, че трябва да закопчае предпазния си колан на ферибота, да намери възрастен, ако чуе съскане на въздух или силно скърцане на метал, да провери за зелена светлина за налягане на всяка врата, преди да я отвори. Ая беше дете, но дете космоплавател, а децата космоплаватели трябваше да се научат да се доверяват на себе си и да имат вяра на корабите си.

– Как ще седнеш на пейката? – попита Теса.

– В средата – каза Ая.

– Не на ръба?

- Не на ръба.
  - А кога слизаш от нея?
  - Когато стигне до гъното.
  - Когато *спре* – каза Теса. Не беше трудно да си представи как гъщеря ѝ отскача, когато пейката е още в движение. – Трябва да изчакаш пейката да спре *напълно*, преди да слезеш от нея.
  - Добре.
  - Какво казваш, ако паднеш?
  - Казвам „падам!“.
  - Теса кимна:
  - Изкрещяваш го много високо, нали така? И какво става тогава?
  - Кара я... кара това... кара я да се изключи.
  - Кара кое да се изключи?
  - Ая подскочи и се замисли:
  - Гравитацията.
  - Браво на момичето. – Теса одобрително разроши гъстата коса на гъщеричката си. – Е, добре тогава. Върви да се забавляваш.
- Дъщеря ѝ хукна. Само няколко стъпки деляха масата на Теса в единия край на дневната от дупката в центъра на пода, но Ая не познаваше друга скорост освен тичането. За частица от секундата Теса се запита дали току-що не бе създала повод за посещение в медицинската клиника. Страховете ѝ отстъпиха място на топла привързаност, докато гледеше как Ая изключително внимателно маха резето на портичката в преградата на височината на детски ръст около шахтата на асансьора. Ая седна на пода и се примъкна напред към пейката – равна дъска без крака, достатъчно голяма да побере двама възрастни, седнали хълбок до хълбок. Дъската беше свързана с моторизиран скрипец; той пък, на свой ред, беше прикрепен с тежки болтове към тавана.
- Ая седна кротко, преценявайки положението – нещо, което рядко се случваше. Наведе се леко напред и макар да не виждаше лицето ѝ, Теса можеше да си представи леката сбърчена намръщена гримаса, за която знаеше, че се е появила. Ая не изглеждаше сигурна за това. Стръмното изкачване в тъмното беше едно, когато майка ти те държи здраво в скута си. Съвсем друго – когато се возиш сама и никой няма да те хване, никой няма да изкрещи за помощ вместо теб. Трябваше да можеш да се хванеш сама. Трябваше да можеш да надигнеш глас.

Ая взе контролната кутия, прикрепена с жица към макаратата, и натисна копчето за слизане. Пейката се спусна.

Нямам нужда от теб, беше казала Ая. Думите вече не пареха. Накараха Теса да се усмихне. Обърна се отново към чистобота и пак се зае с поправките. Щеше да накара бота да проработи, щеше да позволи на дъщеря си да гледа кораби или да брои звезди, или каквото там искаше да прави, щеше да говори с брат си на половин галактика оттук, щеше да вечеря, щеше да се обади на партньора си на половин звездна система оттук, щеше да пее на дъщеря им, докато я приспи, и самата тя щеше да заспи, когато мозъкът ѝ спре да мисли за работа. Обикновен ден. Нормален ден. Хубав ден.

Тъкмо почти бе сглобила бота отново, когато Ая запишя.

.....

ИЗАБЕЛ

Изабел не искаше да гледа. Не искаше да го вижда, не искаше намиращият се там кошмар, какъвто и да бе той, да се вдълбае трайно в паметта ѝ. Точно затова обаче *трябваше* да отиде. Никой нямаше да иска да го гледа сега: един ден обаче щяха, и беше важно никой да не забрави. Някой трябваше да погледне. Някой трябваше да го запише.

– У теб ли са камерите? – попита, бързайки към изхода.

Деши, един от младшите архивисти, тръгна редом с нея, като гледаше да не изостава от темното ѝ.

– Да – каза, нарамвайки една раница. – Взех и двата пакета, така че ще имаме много да... мътните да го вземат.

Бяха излезли от Архивите и бяха навлезли сред паника – не-удържим хаос от тела и шум. Пазарният площад беше пълен като в празничен ден, но това не беше празненство. А ужас в реално време.

Деши зяпна. Изабел посегна и стисна младежката му ръка със сбръчканите си пръсти. Тя трябваше да води, макар че коленете ѝ омекнаха като желе, а гърдите ѝ се стегнаха.

– Извади камерите – каза тя. – Започвай да записваш.

Колегата ѝ насочи пръст към скриба си и отвори раницата си, а сферите на камерата изскочиха, засиявайки в синьо, докато абсорбираха гледка и звук. Изабел посегна нагоре и потупа рамката на хъда над очите си. Почука отново – два пъти късо и веднъж – дълго. Хъдът регистрира командата и една мигаща лампичка, която мярна с периферното зрение на лявото си око, ѝ показа, че нейната камера също записва.

Прочисти гърло:

– Тук старши архивист Изабел Итох, началник на Архивите на *Астерия* – изрече с надеждата, че хъдът може да улови гласа ѝ над шумотевицата. – Аз съм заедно с младши архивист Деши Ароча, а датата е НГ стандарт 129/303. Току-що получихме съобщение за... за... – Вниманието ѝ бе отвлечено, когато един мъж

беззвучно се свлече на колене. Тя тръсна глава и се концентрира. – За катастрофална злополука на борда на *Оксомоко*. Нещо от рода на пробив и декомпресия. Смята се, че е свързано с разбиване на совалка, но все още не разполагаме с много подробности. Сега се отправяме към обществения купол, за да документираме каквото можем. – Не беше репортер. Не се налагаше да разкрсява някой момент с неприсъщи гуми. Просто трябваше да съхрани този, който се случваше.

Двамата с Дещи си проправиха път през тълпата, заобиколени от своя облак от камери. Събралото се множество бе гъсто, но хората видяха сферите, забелязаха одеждите на архивистите и направиха път. Изабел не каза нищо повече. Това бе предостатъчно за камерите.

– Сестра ми – обърна се, хълцайки, една жена към патрул с безпомощен вид. – Моля ви, мисля, че гостуваше на приятелка...

– Шит, всичко е наред, добре сме – каза един мъж на детето, което притискаше здраво към гърдите си. – Скоро ще си бъдем у дома, просто се гръж за мен. – Детето само зарови лице възможно най-дълбоко в ризата на баща си.

– *Звезда по звезда, заедно вървим* – запя група от хора на всякакви възрасти, хванати за ръце. Гласовете им трепереха, но старата мелодия се извиси ясно. – *Във всеки кораб по едно семейство цяло...*

Изабел не успя да различи кой знае какво друго. Повечето плачеха или нареждаха, или мълчаливо гъвчеха устни.

Стигнаха ръба на купола и когато гледката отвън се разкри, Изабел внезапно проумя, че глъчката, през която бяха минали, беше уместна, подобаваща, единствената смислена реакция пред лицето на това. Тръгна надолу по задръстените стъпала, слизайки възможно най-близо до стъклото за гледане, възможно най-близо до онова, което не искаше да вижда.

Останалите от Флотилията „Екзодус“^{*} бяха там – трийсет заселнически кораба освен нейния, кръжащи в орбита в хлабава, добре премерена група. Всичко беше както трябва... с изключение на един кораб, оплетен във воал от жестоко извити отломки. Виждаше къде е мястото на парчетата – назъбена

* Екзодус (англ. Exodus) – Изход. Името на флотилията е взаймствано от втората книга от Библията, описваща дългия преход на израилтяните към Обетованата земя – Брег.

пробойна, кухня на мястото на някогашните стени и гомове. Видгаше метален обков, напречни греди, странни петънца, разпръснати между тях. Дори от това разстояние можеше да прецени, че много от тези петънца не са от метал или плекс. Бяха твърде извити, твърде неравномерни и променяха формата си, докато се търкулваха. Бяха човешки. Бяха тела.

Деши изгаде безсловесен стон, присъединявайки се към хора около тях.

– Продължавай да записваш – каза Изабел. Изтръгна с усилие думите от присвистото си гърло. Сякаш кървяха. – Това е всичко, което можем да направим за тях сега.

.....

АЯС

– Знаят ли вече колко души? – попита някой. Никой не беше казал кой знае какво след като тръгнаха от *Астерия*, и рязкото прекъсване на тишината сепна Аяс и я изтръгна от мястото, където се намираше.

– Четиресет и три хиляди и шестстотин – каза Костел. Прочисти гърло: – Това е най-точното ни предположение на този етап, въз основа на преброяването на евакуираните, които се появиха на радара. Ще получим по-точен брой, щом... щом съберем останалите.

Аяс никога не беше виждала надзорника си толкова разстроен, но пресекливите му думи и неспокойни ръце бяха отражение на нейните собствени, отражение на всички тях. Нищо в това не беше нормално. Нищо в това не беше наред. Ако предния стандарт – когато най-сетне бе свалила чирашките си нашивки – някой ѝ беше казал къде ще я отведе приемането на тази професия, дали щеше да се съгласи да я упражнява? Дали щеше да продължи напред, знаейки как ще се развие този ген?

Вероятно. Да. Но нямаше да е зле да има някакво предупреждение.

Сега седеше с другите обредни служители от своята група, общо двайсет души, разпръснати по долната палуба на доброволно предложил услугите си товарен кораб, отправил се към *Оксомоко*. Още товарни кораби и обредни служители също бяха на път – истинска флотилия в рамките на Флотилията. Досети се, че този кораб обикновено превозва храни. Миризмите на подправки и мазнина висяха тежко около тях – призрци на отдавна изядени вкусния ястия. Не миризмите, с които беше свикнала на работа. Тя бе свикнала с ароматизиран сапун. Метал. Кръв, понякога. Метилбутилови естери. Плат. Пръст. Разложение, ритуал, обновление.

Размърда се в тежкия си екзокостюм. Това също беше погрешно, безкрайно различно от обичайните ѝ леки погребални

одежди. Но това, което я караше да се чувства неудобно, не беше костюмът, нито подправките, които гъделичкаха носа ѝ. *Четиристотин и три хиляди и шестстотин.*

– Как – попита тя, успявайки да изпълни устата си с малко влага, – как се очаква да положим толкова много хора? – Мисълта я тормозеше още от мига, в който погледна през прозореца преди тринайсет часа.

Костел не продума твърде дълго.

– Гилдията не... още не знаем. – Избухна шумотевица, двайсет въпроса се застъпваха. Той вдигна глани: – Проблемът е очевиден. Не можем да се погрижим за толкова много наведнъж.

– Има място – каза един от колегите на Аяс. – Оборудвани сме за два пъти по-висока от сегашната смъртност. Ако всеки Център във Флотилията поеме някакъв брой, няма проблем.

– Не можем да се справим, не и наведнъж – възрази друг. – Ще прецакате въглеродно-азотното съотношение. Ще изкарате цялата система от строя.

– В такъв случай, не го правете наведнъж. Малко по малко, и... и...

– Вижте – намеси се надзорникът им. – Това е проблемът. – Огледа групата в очакване някой да предложи отговора.

– Складиране – обади се Аяс и затвори очи. Беше направила някои бързи пресмятания, докато другите говореха, колкото и да ѝ беше неприятно да свежда до числа нещо толкова важно. Сто и осемдесет Центъра във Флотилията, всеки с капацитет да превърне в компост хиляда трупа в рамките на един стандарт – но не едновременно. Пълното разпадане на едно човешко тяло – с костите и всичко – отнемаше точно малко под четири десетника и нямаше къде да положат повече от стотина едновременно. Дори и ако можеше да пренебрегнат съотношението въглерод – азот, не можеше да променят времето. Междувременно щеше да се наложи да складират десетки хиляди тела, което бе непосилно за моргите. По-важно: щеше да се наложи да уведомят десетки хиляди семейства, че ще трябва да почакаят със скръбта си, да почакаят с провеждането на погребение, да изчакаят реда си да се сбогуват подобаващо. Как да избереш кой да е пръв? Да хвърлиш зарове? Да избереш число? Не, травмата беше достатъчно голяма и без да се добавя нещо, намиришаващо на привилегировано отношение. В такъв случай обаче... какво

щяха да правят? И как биха реагирали същите тези семейства, когато им кажат, че изтръгнатите от тях хора няма да се присъединят към същия цикъл като предците си – няма да се трансформират в подхранващи вещества за градините, няма да запълнят въздушните пътища и стомасите на онези, които остават – както винаги им бяха обещавали?

Зарови лице в ръцете си. Сред групата отново се възцари тишина, и този път никой не я наруши.

След известно време корабът забави и спря. Аяс се изправи: вътрешната болка се отдръпна, за да направи място за задачата на дневен ред. Заслуша се как Костел дава указания. Сложи шлема си. Отиде до херметическата камера. Една врата се затвори зад нея, друга се отвори напред.

Онова, което се намираше отвън, бе нещо противно, грозота, с която щеше да се бори друг път. Изключи от съзнанието си разрушените квартали и счупените прозорци и се съсредоточи единствено върху телата, които се носеха между тях. С телата можеше да се справи. С телата беше наясно.

Обредните служители се разпръснаха във вакуума, тласкачите стреляха по гръб. Всеки от тях летеше сам, по същия начин, както работеха. Аяс се стрелна напред. Слънцето беше в убит цвят зад затъмнения ѝ визьор, а звездите бяха изгубили блясъка си. Натисна стабилизаторите си и спря пред първото тяло, което щеше да прибере. Мъж с прошарена коса и кръгли бузи. Фермер, ако се съдеше по грехите му. Кракът му висеше по странен начин – може би вследствие на удар по време на декомпресията, предизвикана от експлозията, – а близо до спокойното му лице се полюшваше все още завързано на врата му колие. Наистина *беше* спокоен, въпреки полуотворените му очи и застиналото на устните му последно ахване. Дръпна го към себе си и обви ръце около торса изотзад. Косата му притисна визьора ѝ и тя видя вплетените в нея късчета лед, хрущящите шипове, оформени от студа. *О, звезди, ще се стопят*, помисли си. Не беше взела предвид това. Смъртта, настъпила в Космоса, беше рядко явление, и никога не беше ръководила погребение след такава. Знаеше каква е обичайната процедура: изложениите на вакуум тела се поставяха в капсули под налягане, където можеха да се върнат към нормалните условия на околната среда, без нещата да загрубеят. За *Оксомоко* обаче нямаше

достатъчно капсули под налягане, дори не и в цялата Флотилия. Не, щяха да трупат замръзнали тела в относително топлите товарни отсеци. Груба недостатъчна мярка, импровизирана набързо, също както всичко друго, което правеха през този ден.

Аяс напрегнато си пое глътка консервиран въздух. Как се предполагаше да се справят с това? Как щяха да осигурят на тези хора достойно отношение? Как изобщо в крайна сметка щяха да направят *това* както трябва?

Затвори очи и отново си пое дъх, този път както трябва.

– От звездите се роди земята – заговори на тялото. – От земята се изправихме ние. В земята се връщаме. – Това бяха думи за погребение, не за възвръщане, а да говори на трупове не беше действие, което бе извършвала някога (и вероятно нямаше никога да извърши отново). Не виждаше смисъл да говори на нечуващи уши. Но това – това беше начинът, по който щяха да се изцелят. Не знаеше къде ще отидат това или другите тела. Не знаеше как ще действа нейната гилдия. Но знаеше, че те са екзодианци. Бяха екзодианци, и независимо какво заплашваше да ги раздели, традицията ги държеше заедно. Полетях обратно към кораба, пренасяйки временния си повереник, рецитирайки думите, които Първото поколение беше написало: – Тук, в Центъра на живота ни, носим своите обични покойници. Почитаме дъха им, който изпълва гробовете ни. Почитаме кръвта им, която изпълва сърцата ни. Почитаме телата им, които подхранват нашите собствени...